

Olimpik Değer Ölçeği Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri ve Toplumun Olimpik Değer Algılarının İncelenmesi¹

Psychometric Properties of Olympic Value Scale Turkish Form and Analysis of Perceptions of Olympic Value of Society

İsmail AKTAŞ*
Can Çavin ÖTKAN**

* Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Van/Türkiye.
Assist Prof., Van Yüzüncü Yıl University, School of Physical Education and Sports, Department of Physical Education and Sports Teaching, Van/Turkey.
ismailaktas@yyu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5471-5787

** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara/Türkiye.
Res. Asst., Gazi University, Sport Sciences Faculty, Department of Sport Management, Ankara/Turkey.
cancavin@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3800-4923

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 09/09/2022

Kabul Tarihi / Date Accepted: 15/09/2022

Yayın Tarihi / Date Published: 30/09/2022

Atf: Aktaş, İ. ve Ötkan, C.Ç. (2022). Olimpik değer ölçeği Türkçe formunun psikometrik özellikleri ve toplumun olimpik değer algılarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 57, 104 - 122

Citation: Aktaş, İ. & Ötkan, C.Ç. (2022). Psychometric properties of olympic value scale Turkish form and analysis of perceptions of olympic value of society. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 57, 104 -122

Öz

Araştırmada, Olimpik Değer Ölçeği'nin (Olympic Value Scale) Türkçe literatüre kazandırılması ve bu ölçme aracı kapsamında bireylerin değer algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. İlk aşamada Olimpik Değer Ölçeği'nin psikometrik özellikleri değerlendirilerek, Türk kültüründe ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği 354 kişilik bir çalışma grubu ile test edilmiştir. 3 faktör, 12 maddeden oluşan ve 7'li likert tipinde derecelendirilen orijinal ölçek için öncelikle çeviri, sentez, geri çeviri, ön test ve uzman değerlendirmesi aşamaları uygulanmıştır. Ölçeğin Türk kültüründeki yapı geçerliği açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile test edilmiş sonrasında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizleri için Cronbach alfa katsayısı referans alınmış, maddelerin toplam test korelasyonları incelenmiştir. Olimpik Değer Ölçeği'nin orijinal ölçekle tutarlı bir yapıya işaret ettiği anlaşılmış ve Türk kültüründe de ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapı sağladığına kanaat getirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında, 1255 bireyin bazı sosyo-demografik özellikler kapsamında olimpiyatlara yönelik değer algıları incelenmiş ve bazı değişkenlerde grubun farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Hem ölçeğin yapısı hem de diğer bulgular literatür eşliğinde tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Olimpiyatlar, olimpizm, olimpik değer, geçerlik, güvenilirlik.

Abstract

In the study, it was aimed to bring the Olympic Value Scale to Turkish literature and to examine the value perceptions of individuals within the scope of this scale. In the first stage, the psychometric properties of the Olympic Value Scale were evaluated and the validity and reliability of the scale in Turkish culture was tested with a study group of 354 participants. For the original scale consisting of 3 factors, 12 items and graded in a 7-point Likert type, first of all, the stages of translation, synthesis, back translation, pre-test and expert evaluation were applied. The construct validity of the scale in Turkish culture was tested with exploratory factor analysis (EFA) and then confirmatory factor analysis (CFA) was applied. Cronbach's alpha coefficient was taken as a reference for the reliability analyzes of the scale, and the total test correlations of the items were examined. It has been understood that the Olympic Value Scale indicates a structure consistent with the original scale and it has been concluded that the scale provides a valid and reliable structure in Turkish culture. In the second stage of the research, the value perceptions of 1255 participants living in Turkish culture towards the Olympics were examined within the scope of some socio-demographic characteristics by using the Olympic Value Scale. Both the structure of the scale and its results were discussed and interpreted in the light of the literature.

Keywords: Olympics, olympism, olympic value, validity, reliability.

¹ Araştırma için gerekli olan Etik Kurul onayı; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'nun 07.07.2022 tarihli toplantısında 2022/15-09 sayılı karar numarası doğrultusunda alınmıştır.

Giriş

Spor, coğrafi, kültürel ve politik bağlamlarda sosyal bütünleşme ve ekonomik kalkınmanın destekleyicisi olarak önemli bir rol oynamaktadır. Yüzyıllar boyunca pek çok amaç için kullanılan spor, modern dünyada rekabeti ve barışı teşvik eden organizasyonlarda sporcuları ve hatta ulusları bir araya getirmek için kullanılmaktadır. Bu organizasyonların en önemlisi, en görkemlisi ve en kapsamlısı ise Olimpiyat Oyunları olarak bilinmektedir. Dünyanın her yerinden sporcuları cezbeden bu devasa etkinlik, Pierre de Coubertin'in (1931) belirttiği gibi şampiyonlar topluluğundan ve sıradan bir spor organizasyonundan daha fazlasını ifade etmektedir. Antik Yunan döneminde başlayan ve günümüzde hala devam eden bu etkinlik ulusların spor aracılığıyla bütünleşmesinin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, fiziksel performansın ve rekabetin ötesine geçen bu etkinlik sahip olduğu değerler neticesi ile Olimpizm olarak adlandırılan bir düşünce sistemini yaratmaktadır (IOC, 2020, s. 8).

Olimpizm ve buna ilişkin değerleri incelemeyi önce değer kavramını açıklamak faydalı olacaktır. Değer; bir davranışın yahut eylemin gerek kişisel gerek sosyal anlamda tercih edilmesine yönelik temel inançları ifade etmektedir. Toplumun iyi/kötü, doğru/yanlış, uygun/uygunsuz ayrımlarına yönelik ortak düşüncelerinin kavramsallaşmış hali olarak da nitelendirilmektedir (Rokeach, 1973, s. 25; Schwartz & Bilsky, 1987, s. 552). Buna ek olarak değerler, tutum ve eylemleri motive eden, birey için neyin önemli olduğunu belirlemeye yarayan, bireyin hem toplumda hem de kendi dünyasında yargılanmasına öncülük eden ve toplum tarafından öngörülen ideal durumları temsil eden standartlardır (Homer & Kahle, 1988, s. 638; Inglehart, Basanez & Moreno, 1998, s. 10).

Değerler, bireyin yaptığı bir davranışla ailesini onurlandırması gibi spesifik veya sağlık, demokrasi, barış gibi görüşlerini ifade ettiği genel kavramlar da olabilmektedir. Birey yaşantısının her döneminde ve girdiği her farklı sosyal ortamda birçok değerle karşılaşabilmektedir (Rokeach, 1979, s. 13). Dolayısıyla birey, hayatına rehberlik eden değerleri; ailesinden, arkadaşlarından, komşularından, okuldan, medyadan veya toplumun diğer kaynaklarından öğrenebilmektedir. Birey yaşantısı boyunca öğrendiği ve deneyimlediği bu değerleri içselleştirerek kendini gerçekleştirme noktasında aşama kaydetmekte ve bu değerler aracılığıyla hayatına yön verebilmektedir. Bireyin kendi iç dünyasının yanı sıra sosyal hayatında da etkili olan değerler, birey ve toplum arasındaki uyumu sağlayan en önemli etmenler olarak gösterilmektedir (Hofstede, 2001, s. 32; Schwartz & Bilsky, 1987, s. 551). Çünkü değerler sosyal yaşamın akışında ve bireyin olgulara yönelik algılarında büyük rol oynamaktadır.

Değer kavramı ile spor arasındaki ilişki incelendiğinde; sporun ayırım yapmaksızın tüm insanları kucaklayan ve değerler manzumesine sahip bir olgu olarak kabul edildiği, bu doğrultuda da Olimpiyat Oyunlarının kendine has değerlerinin çatısı altında toplumları bir araya getiren önemli bir etkinlik olduğu ifade edilmektedir (Coakley, 2017, s. 4). Bu noktada, belirli bir varoluş durumunu veya organizasyonların davranış biçimlerine yönelik inançlarını temsil eden örgütsel değerlerin (Connor & Becker, 1994) Olimpiyat Oyunları için de mevcut olduğunu ve Olimpik Hareket tarafından bu değerlerin bir yaşam felsefesi olarak nitelendirildiği görülmektedir (IOC, 2018, s. 8). Söz konusu yaşam felsefesi; beden, irade ve zihnin niteliklerini dengeli bir bütün içinde yücelten ve birleştirmeyi amaçlamaktadır. Sporu kültür ve eğitimle harmanlayan Olimpizm, çabanın sevincine, iyi örneğin eğitici değerine, sosyal sorumluluğa ve evrensel temel etik ilkelere saygıya dayalı bir yaşam biçimi yaratmayı amaçlamaktadır (IOC, 2017, s. 8). Ayrıca Olimpizm, barışçıl bir toplumu teşvik etmek amacıyla sporu, insanlığın ahenkli gelişiminin hizmetine sunmaktadır (IOC, 2020, s. 8). Pek çok farklı duruma adapte edilebilen ve hiçbir ırkın, kişinin ya da zamanın tekelinde olmayan Olimpizm; çaba ve uyum kültürünün yarattığı bir düşünce biçimidir (Muller, 2000, s. 7). Bu felsefik yaklaşımın eyleme dönüşmüş hali ise Olimpik Hareket olarak vurgulanmaktadır (IOC, 2017, 2020, s. 11).

Olimpik Hareket, Olimpizm değerlerinden ilham alan, IOC'nin otoritesi altında gerçekleştirilen evrensel bir eylemdir. Olimpiyat Hareketinin amacı, Olimpizm ve değerlerine uygun olarak spor yoluyla gençleri eğiterek barışçıl ve daha iyi bir dünya inşa etmeye katkıda bulunmaktır (IOC, 2020, 8). IOC, Uluslararası Spor Federasyonları, Milli Federasyonlar, Milli Olimpiyat Komiteleri gibi kurumsal yapılardan oluşan, örgütsel bir sistemle yürütülen Olimpik Hareket,

Olimpizm düşüncesini yaygınlaştırarak bedensel ve zihinsel sağlığın yanı sıra toplumsal ahlakın gelişimine ve dünyanın çeşitliliğini yansıtan ulusların bütünleşmesine destek sağlamaktadır (Mallon & Heijmans, 2011, s. 41; IOC, 2017, 2020, s. 12).

Eski Yunanlılar, toplumun karşılaştığı sorunları değerlendirmek ve bireylere bazı tutum ve davranışları aşılama için birçok ilke ve değer benimsemişlerdir. Antik Olimpiyat Oyunlarında da bu değerlerin yansımaları izlenmiştir (Yıldıran, 2014, s. 562; Young, 2004, s. 37). Modern Olimpiyat Oyunlarının "Citius, Altius, Fortius" mottosunun kökenleri de bu değerlere dayanmaktadır. Dolayısıyla Olimpik Hareketin temel değerlerinin Antik Yunan değerlerinin modern bir uyarlaması olduğu söylenebilir. Birçok branşın yer aldığı Olimpiyat Oyunları'nın asıl amacının sadece şampiyonlar çıkarmak olmadığı bunun ötesinde toplumsal barışa ve gençlerin eğitime vurgu yapıldığı göz önüne alındığında (IOC, 2020, 8), oyunları yansıtan en önemli faktörün Olimpik Değerler olduğu anlaşılmaktadır. Fakat günümüzde bu değerler bazı değişimlere uğramıştır. Amatörlük değeri artık daha az vurgulanırken oyunların kapsayıcılık değeri daha ön plana çıkmaya başlamıştır (Chatziefstathiou, 2012, s. 391). Bu ve bunun gibi değişimler Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliğini istediğinin cezp ediciliğini de etkilemiş ve ülke yönetimlerinin bu organizasyona ev sahipliği yapma isteğini daha çekingen kılmıştır.

Son yıllarda ülke yönetimlerinin politik ve ekonomik bazı çıkarlar bağlamında oyunlara ev sahipliği yapma arzusunun, toplumun verdiği tepkilerle de şekillendiği görülmektedir. Yapılan bazı referandumlarda oyunlara ev sahipliği yapılmasına, şehir sakinleri tarafından olumsuz tutum sergilendiği görülmektedir (Koenigstorfer & Preuss, 2018, s. 608; Könecke, Schubert & Preuß, 2016, s. 16). Bazı araştırmacılar bunun birtakım nedenlerinin olabileceğini öne sürmektedir. Maliyet ve şehir planlamasına yönelik endişeler ekonomik nedenler arasında değerlendirilirken, ev sahipliği yapacak şehir sakinlerinin Olimpiyat Oyunlarının olumlu değerleri teşvik ettiğinden ve bu değerlerin topluma fayda sağlayabileceğinden şüphe duyması ise sosyolojik nedenler olarak düşünülmektedir (Koenigstorfer & Preuss, 2018, s. 608). Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapabilmek için aday şehrin nüfus desteğinin gerekliliği (IOC, 2014, s. 9) göz önüne alındığında toplumun oyunlara yönelik algıları bu destek için önem arz etmektedir.

Etkinliğe ev sahipliği yapacak şehir sakinlerinin, Olimpiyat Oyunlarının önemini benimsemeleri ve yaşam kalitelerini etkileyebileceğine yönelik algıları etkinliğin kabul görmesinde çok önemlidir (Guala & Turco, 2009, s. 33; Prayag, Hosany, Nunkoo & Alders, 2013, s. 635). Dolayısıyla IOC'nin ve yerel yönetimler bu algıları anlamayı amaçlamalıdır. Çünkü şehir sakinleri, Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapma başarısına katkı sağlamaktadır (Guala & Turco, 2009, s. 33). Gürsoy ve Kendall'ın (2006) belirttiği gibi mega bir etkinliğin başarılı olabilmesi için, sürece tüm paydaşların anlayışı ve katılımı çok önemlidir. Bu noktada etkinliğin başarılı olabilmesinde öznelardan biri olan şehir sakinlerinin algıları kritik öneme sahip olmakla birlikte özellikle Olimpiyat Oyunları gibi mega etkinliklere odaklanan algı çalışmaları çok önemlidir. Bu bağlamda toplumun Olimpiyat Oyunlarına yönelik algı ve tutumlarını ölçebilen bir yapının, bu çalışmaların nicelik olarak birtakım verilere ulaşabilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Henüz Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapamamış fakat adaylık süreci geçirmiş bir kültürde bu etkinliğe yönelik algıların ve tutumların incelenmesi hem yerel yönetimlerin tekrar ev sahipliği isteğini şekillendirebilecek hem de IOC'nin bu değerlendirme neticesi ile toplumun oyunlara yönelik bakış açısını anlayabilmesine olanak sağlayacaktır. Koenigstorfer ve Preuss, (2018), IOC'nin desteği ile Almanya, Amerika ve İngiltere gibi oyunlara ev sahipliği yapmış farklı kültürlerde test edip geliştirdikleri Olimpik Değerler Ölçeği'nin (Olympic Value Scale) toplumun oyunlara yönelik algı ve tutumlarını olimpik değerler bağlamında ölçebileceğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu çalışmada, ev sahipliği yapmamış bir kültürde de bu ölçme aracının yapısının test edilmesi ve Türkiye'de yaşayan bireylerin olimpik değerler bağlamında oyunlara yönelik algı ve tutumlarının bazı değişkenler kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma 1

1. Yöntem

Araştırmanın birinci kısmında Olimpik Değer Ölçeği'nin psikometrik özellikleri değerlendirilerek, Türk kültüründe ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği test edilmiştir.

1.1. Araştırma grubu

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik testleri için gerekli olan örneklem sayısını belirlemek üzere literatürün önerileri dikkate alınmış (Brown, 2015, s. 412; Kline, 2016, s. 12) ve bu kapsamda 354 kişilik bir çalışma grubu ile analizler gerçekleştirilmiştir. 28.09 yaş ortalamasına sahip grubun 206'sı erkek 148'i kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma için gerekli olan Etik Kurul onayı; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'nun 07.07.2022 tarihli toplantısında 2022/15-09 sayılı karar numarası doğrultusunda alınmıştır. Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip çalışma grubunun tanımlayıcı bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler (N=354)	%
Cinsiyet (Erkek)	58.2
Yaş	Ort=28.09
Spora İlgi Düzeyi	Ort=5.03 (0-7)
Eğitim Düzeyi	
Lise ve altı	9.9
Lisans	69.2
Lisansüstü	20.9
Meslek	
Sporcu	12.1
Kamu	29.4
Özel Sektör	27.1
İşsiz	3.4
Öğrenci	24.0
Emekli	4.0
Algılanan Gelir Durumu	
Düşük	26.6
Orta	63.8
Yüksek	9.6
Lisanslı Sporcu Olma Durumu	
Evet	32.5
Hayır	67.5
Son Olimpiyat Oyunlarını Takip	
Etmedim	31.9

Televizyon	67.63
İnternet	55.60
Basılı medya	13.69
Radyo	3.32
Yerinden	1.66
Ev Sahipliği İsteği	
Evet	90.4
Hayır	9.6

Farklı meslek gruplarından ve farklı gelir aralıklarına sahip katılımcıların spora olan ilgi düzeyleri 7 derece üzerinden 5.03'lük bir ortalamaya sahiptir. Katılımcıların %68.1'i en son Olimpiyat Oyunları'nı farklı platformlardan takip ederken %31.9'u oyunları takip etmediğini bildirmiştir. Ayrıca katılımcıların %90.4'ü Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmasını istediğini belirtmiştir.

1.2. Veri Toplama Aracı

IOC tarafından desteklenen Olimpik Değer Ölçeği (Olympic Value Scale) Koenigstorfer ve Preuss, (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışması uluslararası boyutta farklı kültürde denenip ortak bir yapı elde edilmiştir. Ölçek 3 alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. Her bir boyut 4 maddeden oluşmakta ve 7'li likert tipinde derecelendirilmektedir (1=Hiç tanımlamıyor-7=Çok iyi tanımlıyor).

Yazarlar ölçeği 4 aşamadan oluşan bir süreçle oluşturmuşlardır (Koenigstorfer & Preuss, 2018, s. 11). Birinci aşamada 46 ülkeden 190 akademisyen ile görüşülmüş ve akıllarına gelen herhangi bir olimpik değeri belirtmeleri istenmiştir. Ayrıca bu süreçte ilgili katılımcılara Olimpiyat Oyunları'nı temsil eden 12 değer sunulmuş ve bu değerleri derecelendirmeleri istenmiştir (1= Önemli değil-5=Çok önemli). Katılımcılardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda 197'si tekrarlanan bir dizi değer elde edilmiştir. Ayrıca 12 değer derecelendirilmesinde ise bütün değerlerin ortalamalarının 3.5'in üzerinde olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu değerlerin yanı sıra literatürdeki diğer değer skalaları incelenmiş ve 26 değer daha eklenmiştir. İkinci aşamada, ulaşılan değerleri ölçek geliştirme sürecinde daha yönetilebilir bir sayıya düşürmek için Uluslararası Olimpiyat Akademisi'nden 364 katılımcıyla görüşülmüş ve ilgili değerleri derecelendirmeleri istenmiştir (1=Hiç uygun değil-7=Çok uygun). Maddelere verilen puanlar doğrultusunda 5 puan ortalamasının üzerinde olan maddeler korunmuş ve bu süreç sonunda 84 değer elde edilmiştir. Çalışmanın üçüncü aşamasında 84 maddelik ölçeğin öğelerini daha iyi anlamak ve yönetilebilir bir öge kümesi oluşturmak için İngiltere'den 807 katılımcıyla bir araştırma başlatılmış ve açılımlı faktör analizi bu grup üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin 21 madde ve 3 alt boyuttan oluştuğu gözlenmiştir. Ulaşılan bu yapı uzmanlara sunulmuş ve uzmanlar tarafından desteklenmiştir. Dördüncü aşamada ise elde edilen yapıyı İngiltere halkına özgü kültürel risk olasılığından arındırmak için uluslararası bir çalışma başlatılmış ve 16 farklı ülkeden 487 katılımcı ile tekrar bir faktör analizi gerçekleştirilmiş ve bulgular sonucunda yapının 3 faktör ve 12 maddeden oluştuğu gözlenmiştir. Bu yapı kapsamında maddelerin faktör yüklerinin .51 ve .89 aralığında değer aldıkları ve 3 alt boyutlu yapının toplam varyansın yaklaşık %57'lik kısmını açıkladığı bildirilmiştir (Koenigstorfer & Preuss, 2018, s. 13).

Bu aşamalardan sonra araştırmacılar yapının doğruluğunu tespit etmek için Amerika'dan 1133 Almanya'dan 1149 katılımcı ile iki farklı çalışma başlatmış ve iki ülkeden alınan verilerle doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan sonuçlar neticesinde 3 faktör 12 maddelik yapının iki ülkede de tutarlı olduğu izlenmiştir. Alt boyutların isimlendirilmesi, faktörlere yük veren maddeler incelenerek yürütülmüş ve bu boyutlar "*Başkaları ile dostça ilişkiler (Friendly relations with others)*", "*Rekabette başarı (Achievement in competition)*" ve "*Farklılıkların takdiri (Appreciation of diversity)*" olarak adlandırılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda yazarlar Olimpik Değer Ölçeği'nin,

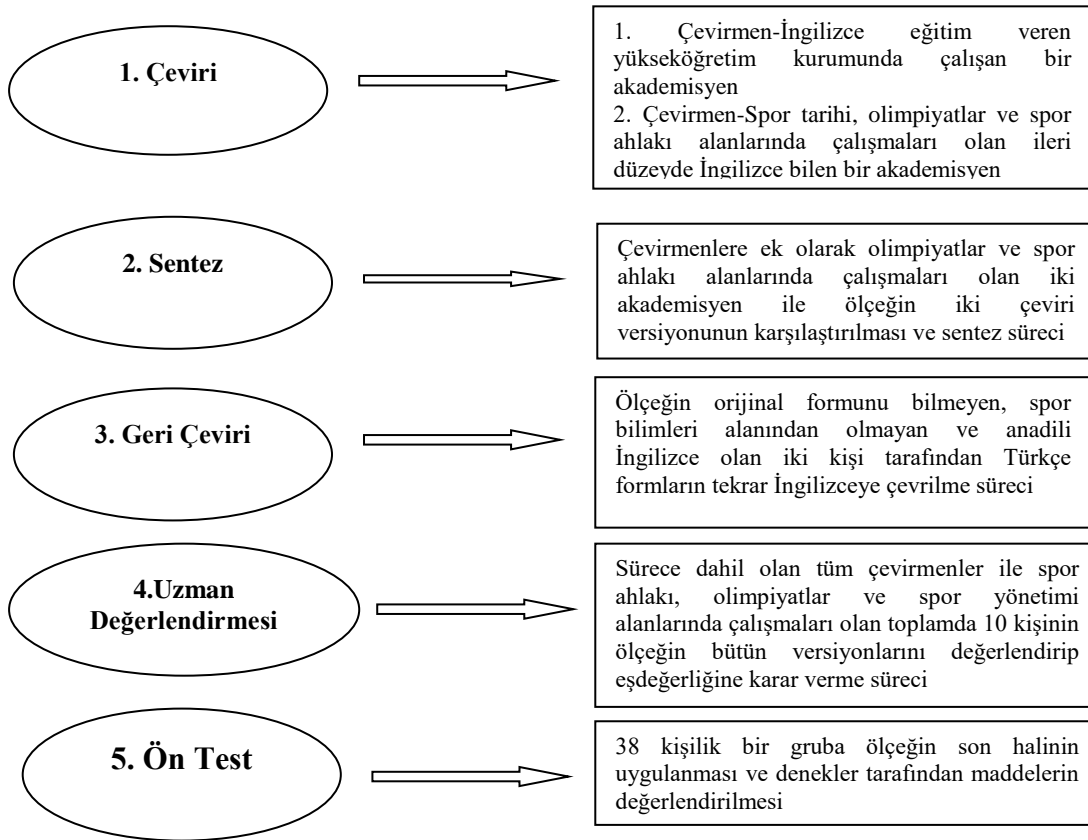
bireylerin Olimpiyat Oyunları'na karşı tutum, algı ve niyetleri ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir (Koenigstorfer & Preuss, 2018, s. 16).

1.3. Çeviri Aşaması

Olimpik Değer Ölçeği'nin yapısının Türk kültüründe denenmesi amacıyla yazarlarla e-posta yolu ile iletişime geçilmiş, gerekli izin ve görüşler alınmıştır. Ölçeğin çeviri süreci literatürün önerdiği aşamalar takip edilerek yürütülmüştür (Beaton, Bombardier, Guillemin & Ferraz, 2000, s. 3187; Borsa, Damasio & Bandeira, 2012, s. 427; Brislin, 1970, s. 187; Çapık, Gözüm & Aksayan, 2018, s. 203). İlgili aşamalar Şekil 1' de sunulmuştur.

Şekil 1.

Olimpik Değer Ölçeği Çeviri Aşamaları

Ölçeğin çeviri sürecinin ilk aşamasında Spor Bilimleri alanından ve İngiliz Dili Eğitimi alanından iki akademisyen ölçek maddelerinin Türkçeye çeviri işlemini gerçekleştirmiştir. Yazarlardan alınan dönütler sonrasında ölçeğin iki versiyonunun sentez sürecine geçilmiştir. Bu aşamada çevirmenlere ek olarak spor ahlakı ve olimpiyatlar alanında çalışmaları olan iki akademisyen sürece dahil olmuş ve ölçeğin iki farklı çeviri versiyonunun incelenmesi ve değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. İki formunda maddelerinin benzerlikleri ve farklılıkları incelenmiş eksik ve hatalı yönler irdelenmiş ve güncel bir ölçek formu oluşturulmuştur. Ölçeğin ilk iki çevirisi ve iki çeviriden oluşturulan güncel çeviri formu Spor Bilimleri alanından olmayan, ölçek maddelerinin orijinal halini bilmeyen ve anadili İngilizce olan iki akademisyen tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Türkçe ve İngilizce çeviri işlemleri bittikten sonra çeviri sürecine dahil olan tüm çevirmenler ile spor ahlakı, olimpiyatlar ve spor yönetimi alanlarında çalışmaları olan toplamda 10 akademisyenden oluşan uzman komitesi oluşturulmuştur. Uzman komitesi, bütün ölçek formlarının anlamsal, kavramsal ve dilsel eşdeğerliklerini inceleyerek ölçeğin pilot çalışma öncesi son haline karar vermiştir. Ölçeğin son halinin ön değerlendirilmesi 38 kişilik bir gruba pilot çalışma uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların

maddelerden ne anladıklarına dahil yürütülen pilot çalışma sonucunda, deneklerden elde edilen dönütler aracılığı ile ölçek formunun nihai hali oluşturulmuştur.

1.4. Verilerin Analizi

Olimpik Değer Ölçeği'nin yapı geçerliğini test etmek amacıyla oluşturulan formdan elde edilen veriler herhangi bir müdahalede bulunulmadan elektronik ortama aktarılmıştır. Bu veri seti, uygun istatistik programları ile değerlendirmeye alınmıştır. Veri setinde eksik, hatalı ya da uç veriler, veri inceleme ve temizleme yöntemleri ile ele alınmıştır (Rubin, 1976, s. 584). Katılımcılardan kaynaklanan eksik veriye rastlanmazken veri girişi esnasında hatalı olduğu anlaşılan veriler düzeltilmiştir. Bu işlem sonrasında veri seti analizler için hazır hale getirilmiştir.

Ölçeğin Türk kültüründeki yapı geçerliği öncelikle açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile test edilmiştir. Verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity test sonuçları incelenmiştir. Daha sonra varimax döndürme tekniği kullanılarak AFA uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda yapının faktör sayısı ve hangi maddelerin hangi faktöre yük verdiği belirlenmiştir. AFA sonucu belirlenen yapının uygulamadaki doğruluğunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizleri için Cronbach alfa katsayısı referans alınmış bunun yanı sıra maddelerin madde toplam test korelasyonları incelenmiştir. Ayrıca normal dağılım gösteren veri setinde alt boyutların birbirleri ile ilişkileri Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bu analizler için SPSS 23.0 ve LISREL 8.7 paket programlarından yararlanılmıştır.

2. Bulgular

Olimpik Değer Ölçeği'nin yapı geçerliğini araştırmak amacıyla öncelikle veri setinin uygunluğu test edilmiştir. Bu test sonucunda KMO katsayısı incelenmiş ve .894'lük bir değer aldığı görülmüştür. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğine gösteren (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014, s. 208) Bartlett Sphericity testi sonucunun ise ($\chi^2=2715.444$, $df=66$, $p<.001$) kesme değerler doğrultusunda kabul edilebilir olduğu anlaşılmıştır (Tabachnick & Fidel, 2013, s. 618; Worthington & Whittaker, 2006, s. 817). Bu bulgular eşliğinde verilerin geçerlik testleri için uygun olduğuna kanaat getirilmiş ve analizler gerçekleştirilmiştir.

2.1. Geçerliğe İlişkin Bulgular

2.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Orijinal hali 12 maddeden oluşan Olimpik Değer Ölçeği AFA ile çözümlenmeye çalışılmış ve bu maddelerin özdeğeri 1'in üstünde 3 alt boyutta toplandığı görülmüştür. Maddelerin faktör yükleri incelendiğinde hepsinin .40'ın üzerinde olduğu anlaşılmıştır. Birden fazla faktöre yük veren maddeye, muğlak maddeye veya herhangi bir faktöre yük vermeyen maddeye rastlanmamıştır. Maddelerin faktör yükleri incelenerek hangi maddenin hangi faktöre yük verdiği belirlenmiş ve her bir faktöre 4 maddenin yük verdiği anlaşılmıştır. Ölçeğin orijinal halindeki üç boyutlu yapı Türk kültüründe de tutarlık göstermiş ve aynı faktörlere aynı maddelerin yük verdiği anlaşılmıştır. Önem derecesine göre sıralanan faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 5.88, 2.03 ve 1.03 olarak belirlenmiştir. 3 faktörlü olduğu belirlenen yapının alt boyutlarının toplam varyansı açıklama oranları sırasıyla %49.02, %16.90 ve %8.54 olarak izlenmiştir. Bu üç alt boyutun birlikte ölçeğin toplam varyansının yaklaşık %74.46'lık kısmını açıkladığı belirlenmiştir. Olimpik Değer Ölçeği'nin 3 faktörlü yapısına ilişkin maddelerin dağılımı ve her bir faktöre ait madde istatistikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Madde istatistikleri ve yapı geçerliği sonuçları

Maddeler		\bar{x}	Ss	Faktör Yüğü	Madde-Toplam Test Korelasyonu	Madde Çıkarılınca Cronbach-Alfa	t Değerleri			
Başkalari ile Dostça İlişkiler	M1 Kardeşlik	4.72	1.82	.90	.86	.86	8.03			
	M2 Samimi İlişkiler	4.89	1.75	.85	.83	.87	9.42			
	M3 Dostluk	5.18	1.62	.79	.75	.90	11.33			
	M4 Anlayışlı Olma	4.86	1.63	.79	.74	.90	11.55			
Rekabette Başarı	M5 Mükemmele Ulaşma	5.21	1.69	.87	.79	.86	9.44			
	M6 Çaba	5.55	1.60	.85	.79	.86	9.07			
	M7 Rekabet	5.67	1.51	.84	.75	.87	10.62			
	M8 Başarı	5.39	1.62	.82	.75	.87	10.58			
Farklılıkların Takdiri	M9 Farklılık	5.16	1.53	.83	.58	.80	12.07			
	M10 Ayrımcılıkla Mücadele	4.96	1.61	.76	.66	.77	11.21			
	M11 Eşitlik	4.99	1.60	.63	.67	.76	9.81			
	M12 Hoşgörü	5.13	1.46	.62	.68	.76	9.49			
Faktörler	ÖzDeğer	Varyans Yüzdesi (%)	Kümülatif Yüzde (%)	Cronbach-Alfa	AVE	CR	Korelasyon			
							1	2	\bar{x}	ss
1. Başkalari ile Dostça İlişkiler	5.88	49.02	49.02	.91	.72	.91	-		4.91	1.51
2. Rekabette Başarı	2.03	16.90	65.92	.89	.69	.90	.41*	-	5.45	1.40
3. Farklılıkların Takdiri	1.03	8.54	74.46	.82	.54	.82	.66*	.42*	5.06	1.25

*p<0,01

Maddelerin faktör yükleri incelendiğinde birinci alt boyuta yük veren maddelerin .79 ile .90 aralığında, ikinci alt boyuta yük veren maddelerin .82 ile .87 aralığında ve son alt boyuta yük veren maddelerin ise .62 ile .83 aralığında değer aldıkları görülmüştür. Maddelerin faktör yükleri değişim gösterse de alt boyutlar ölçeğin orijinal hali ile tutarlık göstermiş ve aynı alt boyut isimleri kullanılmıştır. Bu netice ile, “Kardeşlik, Samimi İlişkiler, Dostluk ve Anlayışlı Olma” değerlerinin oluşturduğu birinci alt boyut *Başkalari ile Dostça İlişkiler*, “Mükemmele Ulaşma, Çaba, Rekabet ve Başarı” değerlerinin oluşturduğu ikinci alt boyut *Rekabette Başarı* ve “Farklılık, Ayrımcılıkla Mücadele, Eşitlik ve Hoşgörü” değerlerinin oluşturduğu son alt boyut ise *Farklılıkların Takdiri* olarak isimlendirilmiştir. Alt boyutların özdeğerlerinin, maddelerin faktör yüklerinin ve 3 faktörlü yapının toplam varyansı açıklama yüzdesinin literatürde önerilen kesme değerlerin üzerinde olduğu anlaşılmış ve bu bulgular eşliğinde ölçek verileri, yeterli düzeyde yapı geçerliğinin kanıtı olarak sunulmuştur

(Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014, s. 206; Nunnally & Bernstein, 1994, s. 79; Tabachnick & Fidel, 2013, s. 615; Thompson, 2004, s. 32).

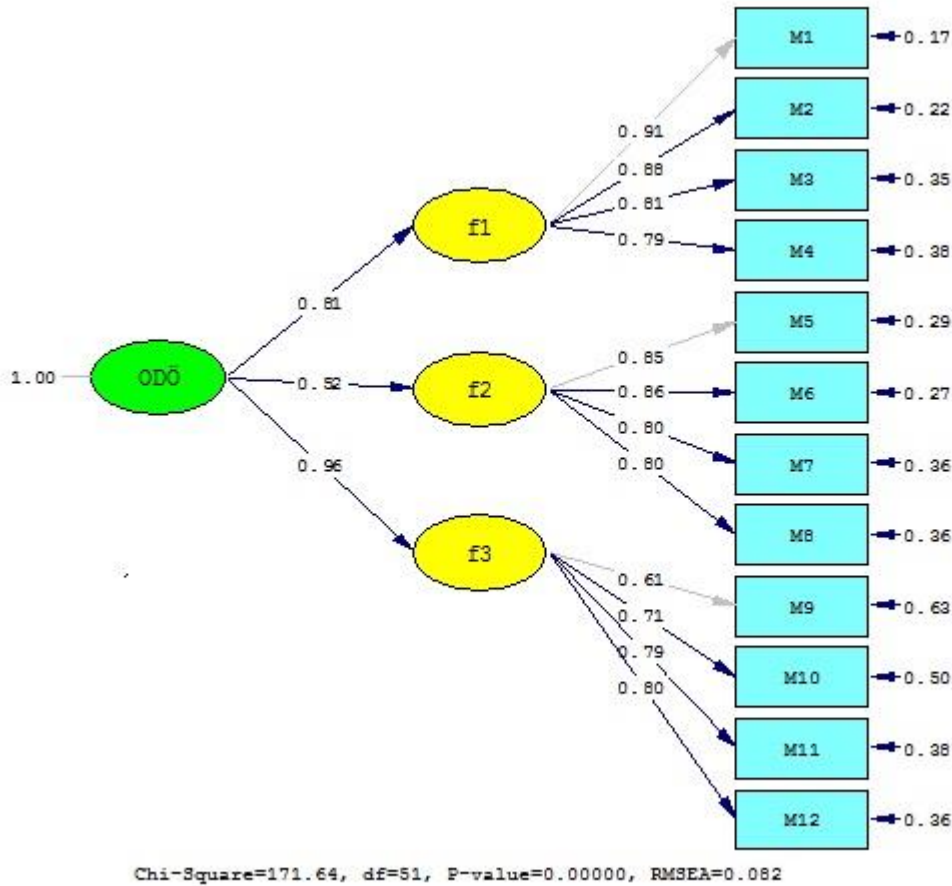
Ölçeğin alt boyutlarının ilişki katsayıları incelendiğinde (Tablo 2) faktörlerin birbirleri ile orta düzeyde bir ilişkisi olduğu anlaşılmıştır. Korelasyon analizi sonucu en yüksek ilişkinin “Başkaları ile Dostça İlişkiler” ile “Farklılıkların Takdiri” alt boyutları arasında olduğu anlaşılmıştır ($r=.66$). “Başkaları ile Dostça İlişkiler” alt boyutunun “Rekabette Başarı” alt boyutu ile ilişki katsayısı .41, “Rekabette Başarı” ile “Farklılıkların Takdiri” alt boyutların ilişki katsayısı ise .42 olarak gözlenmiştir.

2.1.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA sonucunda orijinal ölçekle tutarlık gösteren 3 faktörlü yapı DFA gerçekleştirilerek uygulamadaki geçerliği test edilmeye çalışılmış ve LISREL 8.7 paket programı aracılığıyla ulaşılan yapı Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2.

Olimpik Değer Ölçeği Yol Şeması

Olimpik Değer Ölçeği’nin 3 alt boyut ve 12 maddeden oluşan yapısının DFA sonucu ulaşılan uyum iyiliği indeksleri, model üzerinde herhangi bir modifikasyon gerçekleştirilmeden Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3.

Olimpik Değer Ölçeği DFA Sonuçları

χ^2	df	p	χ^2/df	RMSEA	RMR	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI	IFI
171.64	51	.00	3.37	.082	.13	.05	.93	.89	.96	.97	.97	.97

Ölçeğin DFA sonucu ulaşılan yapısına ilişkin bulgular incelendiğinde, modelin RMSEA değerinin .082 olduğu görülmüştür. Literatürde bu değer .08 ve altında olmasının kabul edilebilir bir değer olduğu belirtilmektedir (Brown, 2015, s. 36; Harrington, 2009, s. 44; Kline, 2016, 252). Bu kriter değer eşliğinde, RMSEA değerinin modele ilişkin iyi uyuma işaret ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ulaşılan yapının diğer uyum iyiliği indeksleri de incelenmiş ve modele ilişkin uyumun varlığı yorumlanmaya çalışılmıştır. Literatür incelendiğinde χ^2/df değerinin 3'ün altında olmasının mükemmel uyuma, 5'in altında olmasının kabul edilebilir bir uyuma işaret ettiği anlaşılmış (Kline, 2016, s. 253; Tabachnick & Fidell, 2013, s. 58) ve bu bilgi doğrultusunda modelin 3.37'lik χ^2/df değerinin kabul edilebilir olduğuna kanaat getirilmiştir. Diğer uyum iyiliği indekslerinin de (RMR=.13, SRMR=.05, GFI=.93, AGFI=.89, NFI=.96, NNFI=.97, CFI=.97, IFI=.97) kesme değerler (Brown, 2015, s. 81; Harrington, 2009, s. 44; Hooper, Coughlan & Mullen, 2008, s. 57; Hu & Bentler, 1999, s. 21; Kline, 2016, s. 245; Tabachnick & Fidell, 2013, s. 724) doğrultusunda kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Literatürün desteklediği bu sonuçlar eşliğinde Olimpik Değer Ölçeği'nin AFA sonucu elde edilen yapısının DFA ile uygulamada da doğrulandığı anlaşılmış ve bu bulgular kanıt olarak sunulmuştur.

2.2. Güvenirlğe İlişin Bulgular

Olimpik Değer Ölçeği'nin güvenirlğine ilişkin değerlendirme, Cronbach alfa katsayıları referans alınarak yorumlanmıştır. Ayrıca her bir maddenin, ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğe dair madde geçerliğine kanıt sağlamak için madde-toplam test korelasyonlarını incelenmiştir. Bu analizler sonucu, “Başkaları ile Dostça İlişkiler” alt boyutunun güvenirlilik katsayısı .91, “Rekabette Başarı” alt boyutunun güvenirlilik katsayısı .89, ve “Farklılıkların Takdiri” alt boyutunun güvenirlilik katsayısı ise .82 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2). Aynı tabloda belirtilen madde toplam test korelasyonları incelendiğinde, “Başkaları ile Dostça İlişkiler” alt boyutunda yer alan maddelerin .86 ile .74, “Rekabette Başarı” alt boyutunda yer alan maddelerin .79 ile .75 ve son olarak “Farklılıkların Takdiri” alt boyutunda yer alan maddelerin ise .68 ile .58 aralığında değer aldıkları görülmektedir. Literatürün belirlediği kriter değerlerin (Nunnally & Bernstein 1994, s. 124) üzerinde olan bu bulgular ölçme aracının güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

AFA, DFA ve güvenirlilik analizleri sonucu ulaşılan bulguların, Olimpik Değer Ölçeği'nin orijinal ölçekle tutarlı bir yapıya işaret ettiği anlaşılmış ve Türk kültüründe de ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapı sağladığına kanaat getirilmiştir.

Çalışma 2

3. Yöntem

Araştırmanın ikinci kısmında, Türk kültüründe geçerliliği ve güvenirliliği test edilen Olimpik Değer Ölçeği aracılığıyla, bu kültürde yaşayan bireylerin bazı sosyo-demografik özellikler kapsamında olimpiyatlara yönelik değer algılarındaki değişimler incelenmiştir.

3.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu belirlemek için G*Power 3.1 analiz programı aracılığıyla güç analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında uygulanacak testler referans alınarak, 0.05 güven aralığı %95 güç ve düşük etki (small effect) büyüklüğünde gerçekleştirilen analiz sonucu ortalama 1200 kişilik bir grubun analizler için yeterli seviyede olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç baz alınarak oluşturulan 29.30 yaş ortalamasına sahip araştırma grubu, 543 kadın, 712 erkek olmak üzere toplamda 1255 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılara ait bazı tanımlayıcı bilgiler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler (N=1255)	%
Cinsiyet (Erkek)	56.7
Yaş	Ort=29.30
Eğitim Düzeyi	
Lise ve altı	15.7
Lisans	62.3
Lisansüstü	22.0
Meslek	
Sporcu	9.8
Kamu	33.3
Özel Sektör	28.5
İşsiz	4.5
Öğrenci	20.8
Emekli	3.0
Algılanan Gelir Durumu	
Düşük	19.0
Orta	65.2
Yüksek	15.8
Lisanslı Sporcu Olma Durumu	
Evet	29.0
Hayır	71.0
Spora İlgi Düzeyi	Ort=5.06
Son Olimpiyat Oyunlarını Takip	
Etmedim	33.1
Televizyon	69.64
İnternet	56.90
Basılı medya	13.09
Radyo	2.5
Yerinden	1.19
Ev Sahipliği İsteği	
Evet	92.2
Hayır	7.8

Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip grubun spora olan ilgi düzeyi, 7 derece üzerinden 5.06 ortalamaya sahiptir. Farklı meslek grubu, eğitim düzeyi ve gelir aralığına sahip araştırma grubunun 364'ü lisanslı sporcu olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir kısmı Olimpiyat

Oyunları'nı farklı medya platformlarından takip ettiklerini belirtirken 415 kişinin oyunları takip etmediği anlaşılmıştır. “Türkiye'nin oyunlara ev sahipliğini yapmasını istiyor musunuz?” sorusuna araştırma grubunun %92,2'sinin “Evet” dediği görülmüştür (Tablo 4).

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama aracı olarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan, 12 madde 3 alt boyut ile orijinal ölçekle tutarlık gösteren Olimpik Değer Ölçeği kullanılmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Türkiye’de yaşayan bireylerin olimpik değerlere yönelik tepkilerini değerlendirmek amacıyla oluşturulan formdan elde edilen veriler, uygun analizler kapsamında değerlendirmeye alınmıştır. Öncelikle, veri setinde eksik veya hatalı veriler, veri inceleme ve temizleme yöntemleri ile incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda veri girişi esnasında hatalı girilen veriler düzeltilmiştir. Ayrıca 58 verinin katılımcılar tarafından eksik kodlandığı fark edilmiştir. Literatürde bu gibi durumlarda, veriler için değer atama yöntemi, silme yöntemi gibi tekniklerin önerildiği görülmüştür (Carpita & Manisera, 2011, s. 99; Downey & King, 1998, s. 181; Duncan, Duncan & Li, 1998, s. 7; Little, 1988, s. 1199). Veri setindeki %5 ya da daha az kayıp verinin çok ciddi problemlere yol açmayacağı ve herhangi bir yöntemin tercih edilebileceği anlaşılmıştır (Rubin, 1976, s. 582). Literatürün önerileri doğrultusunda veri setinin doygunluğu göz önünde bulundurularak 58 verinin veri setinden çıkarılmasına karar verilmiştir. Silme işlemi sonucunda 1313 olan veri seti 1255’e düşürülmüş ve analizler bu set üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle ölçme aracının güvenilirlik testleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Olimpik Değer Ölçeği alt boyutlarının Cronbach alfa katsayıları, “Başkaları ile Dostça İlişkiler” .90, “Rekabette Başarı” .91 ve “Farklılıkların Takdiri” .82 olarak hesaplanmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu, görsel (Histogram ve olasılık grafikleri) ve analitik yöntemlerle (Skewness-Kurtosis testleri) incelenmiştir. Literatürün belirlediği kriter değerler (George & Mallery, 2016, s. 112) eşliğinde incelenen sonuçlardan yola çıkarak verilerin normal dağılım gösterdiğine kanaat getirilmiştir.

Veri setinin çözümlenmesi SPSS 23.0 analiz programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi ve anlamlı farklılıkların tespiti için bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir. p değeri 0.05’in altında olan bulgular istatistiksel olarak anlamlı sonuç olarak yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Türkiye’de yaşayan bireylerden Olimpik Değer Ölçeği aracılığıyla alınan verilerle, katılımcıların Olimpiyat Oyunları’na karşı tepkileri olimpik değerler bağlamında; cinsiyet, yaş, spora ilgi düzeyi, lisanslı sporcu olma durumu, eğitim düzeyi ve gelir durumu değişkenleri kapsamında incelenmiş ve sonuçlar tablo haline getirilip raporlanmıştır.

Tablo 5.

Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Değişkenler	Faktörler	Grup	N	\bar{x}	ss	sd	t	p	Cohen's d
Cinsiyet	Başkaları ile Dostça İlişkiler	Kadın	543	5.07	1.49	1253	.844	.40	0.05
		Erkek	712	5.0	1.49				
	Rekabette Başarı	Kadın	543	5.59	1.41	1253	.953	.34	0.06
		Erkek	712	5.51	1.45				
	Farklılıkların Takdiri	Kadın	543	5.18	1.23	1253	.423	.67	0.02
		Erkek	712	5.15	1.31				

Lisanslı Sporculuk	Başkaları ile Dostça İlişkiler	Evet	364	5.27	1.44	1253	3.772	.00*	0.23
		Hayır	891	4.93	1.50				
	Rekabette Başarı	Evet	364	5.61	1.46	1253	.479	.32	0.06
		Hayır	891	5.52	1.42				
	Farklılıkların Takdiri	Evet	364	5.32	1.19	1253	2.869	.00*	0.18
		Hayır	891	5.10	1.30				

Tablo 5 incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların ölçek dahilinde ulaşılan olimpik değer algılarında yakın ortalamalar tespit edilmiş ve bu sonucun iki grup arasında anlamlı bir farka işaret etmediği anlaşılmıştır. Katılımcıların lisanslı sporcu olma durumları dikkate alındığında ise “Başkaları ile Dostça İlişkiler” ($t(1253)=3.77$, $p=0.00$) ve “Farklılıkların Takdiri” ($t(1253)=2.87$, $p=0.00$) alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık belirlenmiştir. “Başkaları ile Dostça İlişkiler” alt boyutunda lisans sahibi katılımcıların ($ort=5.27$) diğerlerine oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu anlaşılmış ve iki grup arasındaki anlamlı farkın lisans sahibi sporcular lehine olduğu bulgulanmıştır. “Farklılıkların Takdiri” alt boyutunda da benzer sonuç görülmüş ve yine daha yüksek ortalama ile ($ort=5.32$) lisans sahibi sporcular lehine bir farklılık belirlenmiştir. Anlamlı farka işaret eden iki sonucun da Cohen’s d değerleri kontrol edildiğinde hem “Başkaları ile Dostça İlişkiler” (Cohen’s $d=0.23$) alt boyutunda hem de “Farklılıkların Takdiri” (Cohen’s $d=0.18$) alt boyutunda düşük etki büyüklüğü izlenmiştir (Cohen, 1988, s. 25).

Tablo 6.

Katılımcıların Eğitim Düzeyleri ile İlgili ANOVA Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Başkaları ile dostça ilişkiler	Lise ve altı ^a	197	5.21	1.62	Gruplar Arası	20.41	2	10.21	4.629	.01*	a>c b>c
	Lisans ^b	782	5.06	1.46							
	Lisansüstü ^c	276	4.81	1.45	Grup İçi	2760.76	1252	2.21			
Rekabette Başarı	Lise ve altı ^a	197	5.83	1.28	Gruplar Arası	23.99	2	11.99	5.885	.00*	a>b a>c
	Lisans ^b	782	5.53	1.41							
	Lisansüstü ^c	276	5.39	1.56	Grup İçi	2551.56	1252	2.04			
Farklılıkların Takdiri	Lise ve altı	197	5.18	1.43	Gruplar Arası	.99	2	.50	.306	.74	-
	Lisans	782	5.18	1.23							
	Lisansüstü	276	5.11	1.28	Grup İçi	2024.66	1252	1.62			

Katılımcıların eğitim durumlarına göre olimpik değer algılarının incelendiği Tablo 6 sonuçları, “Başkaları ile Dostça İlişkiler” ve “Rekabette Başarı” alt boyutlarında, katılımcıların eğitim durumlarının olimpik değer algılarında farklılık yaratan bir değişken olduğunu gösterirken, aynı değişkenin “Farklılıkların Takdiri” alt boyutunda katılımcılar arasında istatistiki açıdan farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamlı farkların hangi gruplar lehine olduğunu belirlemek için Post-Hoc test istatistiklerinden (Tukey) yararlanılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda “Başkaları ile Dostça İlişkiler” alt boyutunda lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların ortalamalarının ($ort=5.21$) lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu ve lisans düzeyi eğitim durumuna sahip katılımcıların ($ort=5.06$) yine lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu, dolayısıyla anlamlı farkın bu iki grup lehine olduğu anlaşılmıştır ($F=4.629$

$p=0,01$). “Rekabette Başarı” alt boyutunda ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip grubun ortalamasının ($\text{ort}=5.83$) diğer iki gruba oranla daha yüksek olduğu ve istatistiki farkın bu grup lehine olduğu gözlenmiştir.

Tablo 7.

Katılımcıların Gelir Durumları ile İlgili ANOVA Sonuçları

	Gelir Durumu	N	\bar{x}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Başkaları ile dostça ilişkiler	Düşük	239	4.85	1.68	Gruplar Arası	9.70	2	8.85	2.191	.11
	Orta	818	5.07	1.44						
	Yüksek	198	5.07	1.45	Grup İçi	2771.48	1252	2.21		
Rekabette Başarı	Düşük	239	5.49	1.43	Gruplar Arası	6.09	2	3.04	1.483	.23
	Orta	818	5.52	1.47						
	Yüksek	198	5.70	1.28	Grup İçi	2569.46	1252	2.05		
Farklılıkların Takdiri	Düşük	239	5.02	1.35	Gruplar Arası	8.50	2	4.25	2.637	.07
	Orta	818	5.18	1.27						
	Yüksek	198	5.30	1.16	Grup İçi	2017.15	1252	1.61		

Katılımcıların gelir durumları kapsamında olimpik değer algılarındaki değişimlerin incelendiği Tablo 7 verileri incelendiğinde, gruplar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Düşük, orta ve yüksek gelir aralıklarına sahip bireylerin üç alt boyutta da birbirlerine yakın ortalamalara sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 8.

Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Yaş	Spora Olan İlgi Düzeyi	Başkaları ile dostça ilişkiler	Rekabette Başarı	Ort.	ss
Yaş	-				29.30	8.76
Spora Olan İlgi Düzeyi	-.036	-			5.06	1.63
Başkaları ile dostça ilişkiler	-.048	.244*	-		5.03	1.49
Rekabette Başarı	-.036	.158*	.444*	-	5.54	1.43
Farklılıkların Takdiri	-.004	.290*	.719*	.454*	5.17	1.27

Korelasyon analizi sonucu ulaşılan bulgular incelendiğinde üç alt boyutunda birbirleri ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. En yüksek ilişkinin ise “Başkaları ile Dostça İlişkiler” ve “Farklılıkların Takdiri” alt boyutları arasında olduğu belirlenmiştir ($r=.719$ $p<0.01$). Yaş değişkeninin üç alt boyutla olan ilişki katsayılarının negatif yönlü olduğu belirlenmiş ve bu sonuçların istatistiki olarak anlamlı farklılığa işaret etmediği anlaşılmıştır. Katılımcıların spora olan ilgi düzeylerinin üç alt

boyutla da pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişkisinin olduğu anlaşılmıştır. En yüksek katsayının ise “*Farklılıkların Takdiri*” alt boyutunda olduğu görülmüştür ($r=.290$ $p<0.01$).

Tartışma ve Sonuç

İki aşamadan oluşan araştırmanın birinci kısmında Olimpik Değer Ölçeği'nin psikometrik özellikleri değerlendirilerek, Türk kültüründe ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş, ikinci aşamada ise bu kültürde yaşayan bireylerin bazı sosyo-demografik özellikler kapsamında olimpiyatlara yönelik değer algıları ortaya konmuştur. Faktör analizi sonuçları, güvenilirlik analizleri sonucu ulaşılan cronbach alfa değerleri ve madde toplam test korelasyonu sonuçları, Olimpik Değer Ölçeği'nin 3 boyut ve 12 maddeden oluşan yapısının Türk kültüründe de benzer psikometrik sonuçları olduğunu göstermiştir.

Ortaya çıkan yapıda yer alan “*Başkaları ile Dostça İlişkiler*”, “*Farklılıkların Takdiri*” ve “*Rekabette Başarı*” boyutlarının Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin belirtmiş olduğu 3 adet Olimpik Değer olan dostluk (friendship), saygı (respect) ve mükemmellik (excellence) kavramlarına benzer olduğu görülmektedir. “*Başkaları ile Dostça İlişkiler*” boyutunda yer alan kardeşlik, samimi ilişkiler, dostluk ve anlayışlı olma maddelerinin insanları bir araya getirerek Oyunlara özgü arkadaşlığı kutlama amacına yönelik olduğu düşünülmektedir. “*Farklılıkların Takdiri*” boyutunda yer alan farklılık, ayrımcılıkla mücadele, eşitlik ve hoşgörü maddelerinin rakiplere, çevreye, halka ve kurallara gibi farklı unsurlara saygı gösterme ve takdir etme amacını açıklamaktadır. “*Rekabette Başarı*” boyutunda yer alan mükemmellik, çaba, rekabet ve başarı maddeleri ise Olimpizmin; mükemmellik için çabalamak ve insanları olabileceklerinin en iyisi olmaya teşvik etmek hedefiyle uyumlu olduğu düşünülmektedir (Olympic Values, 2022).

Katılımcıların %92,2'si Türkiye'nin Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmasını istediğini ifade etmiştir. Görkemli, Matur, Çelik ve Seki (2014) yapmış oldukları araştırmada, üniversite öğrencilerinin %82'sinin Olimpiyat Oyunları'nın İstanbul'da yapılmasını istediklerini bulgulamıştır. Kılıç, Yılmaz ve Şahin (2009) ise araştırma grubunu beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin oluşturduğu çalışmada, katılımcıların %96,7'sinin Türkiye'de Olimpiyat Oyunları'nın düzenlenmesini istediklerini tespit etmiştir.

“*Başkaları ile Dostça İlişkiler*” ve “*Farklılıkların Takdiri*” alt boyutlarında, lisanslı sporculuk tecrübesi olan katılımcıların lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Antik Olimpiyat oyunlarında zaferin tanrının bir hediyesi olarak değerlendirilmesi, kazanan sporcuların neredeyse tanrı tarafından seçilmiş bireyler olarak nitelendirilmelerini sağlıyordu (Bohus, 1986, s. 27). Tanrılara eş saygı gören sporcular sayısız onur ve ayrıcalık sahibiydiler (Yıldıran, 2014, s. 560). Günümüzde de Coubertin (1935) tarafından amacının mükemmelle ulaşmak olduğu addedilen sporcular şampiyon olmaları halinde ülkeleri tarafından kahraman ilan edilmektedir. Dolayısıyla sporcular tarafından bu organizasyona duyulan ilginin daha fazla olması ve oyunlara yükledikleri anlamın daha yoğun olması (Gould, Guinan, Greenleaf, Medbery & Peterson, 1999, s. 384), sporun bizzat içinde yer almaları ve spor kültürünü yakından deneyimlemeleri sebebiyle Olimpik Değerlere yönelik algılarının da farklılaşmasına sebep olmaktadır. Buna ek olarak, Spor, kendine has değerler barındıran kültürel bir olgu olmakla birlikte, spor yapan bireylerin de bu değerleri kalıcı olarak içselleştirmesine olanak sağlayan bir kavram olarak görülmektedir (McFee, 2004, s. 150). Bu durum da, lisanslı sporculuk tecrübesi olan katılımcıların Olimpik değer algılarının, bu hususta tecrübesi olmayan katılımcılara göre farklı olmasını açıklayan bir etken olarak değerlendirilebilir.

Eğitim düzeyi değişkeninde “*Başkaları ile Dostça İlişkiler*” alt boyutunda lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların ortalamalarının lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu ve lisans düzeyi eğitim durumuna sahip katılımcıların yine lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu, dolayısıyla anlamlı farkın bu iki grup lehine olduğu tespit edilmiştir. “*Rekabette Başarı*” alt boyutunda ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip grubun ortalamasının diğer iki gruba oranla daha yüksek olduğu ve istatistiki farkın bu grup lehine olduğu gözlenmiştir.

Eğitim; bireyin pek çok farklı niteliğe ek olarak değer algılarını geliştirmeyi de hedefleyen bir süreç olarak ifade edilmektedir (Halstead, 1996, s. 4). Bu doğrultuda, eğitim düzeyi daha yüksek

katılımcıların Olimpik değerlere ilişkin beklentilerinin ve bakış açılarının farklı olması neticesinde yukarıda değinilen araştırma bulgusuna ulaşıldığı söylenebilir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, Olimpik Değer Ölçeğinin hiçbir alt boyutunda cinsiyet ve gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Yaş değişkeninin ise Olimpik Değer Ölçeğinin alt boyutlarıyla arasındaki ilişki katsayılarının negatif yönlü olduğu ancak sonuçların istatistiksel olarak anlamlı bir farkı ifade etmediği belirlenmiştir.

Spora olan ilgi düzeyinin, aktif katılım ve organizasyonların takibi olarak iki boyuttan oluştuğu varsayıldığında, bireylerin yaşlarının ilerlemesi ile birlikte fizyolojik yetersizliklerle karşı karşıya kalmaları bu ilgi düzeyindeki azalmanın (Farrell & Shields, 2002, s. 342) temel nedenlerinden biri olarak nitelendirilebilir. Olimpik değerlerle yaş değişkeni arasında ilişki katsayısının düşüklüğü göz önünde bulundurulduğunda olimpik değerlerin sadece spor organizasyonu olarak değerlendirilmesi sebebiyle, spora olan ilgi düzeyine benzer bir ilişki yönüne yol açtığı şeklinde değerlendirilebilir. Bireyin değer yargılarını etkileyen unsurların, aynı zamanda kişinin karakteristik özelliklerini de şekillendiren aile ortamı, sosyal ilişkiler, çevresel etkenler ve aldığı eğitim olduğu görülmektedir (Clement, 2009, s. 14). Buna ek olarak, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin misyonunun yalnızca Oyunların düzenlenmesini ve kutlanmasını sağlamak değil, aynı zamanda cinsiyet, yaş veya ekonomik durum gözetmeksizin toplumdaki tüm insanları spor ve ilişkin değerler aracılığı ile sosyal barış anlayışına teşvik etmek olduğu ifade edilmektedir (IOC, 2018, s. 8). O halde, cinsiyet, gelir durumu yahut yaş gibi değişkenlerde gruplar arasında Olimpik değer algıları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark veya ilişkinin tespit edilmemiş olması olağan ve komitenin hedefleriyle örtüşen bulgular olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen kazanımlar değerlendirildiğinde bunların 5 madde altında toplandığı görülmektedir. Söz konusu kazanımlar:

- Değer algılarının ölçülebildiği bir yapı.
- Olimpiyat Oyunlarına yönelik tutumun belirlenebildiği bir yapı.
- Yönetimsel incelenabilirlik.
- Olimpik eğitim kapsamında program geliştirme.
- Kültürel farklılıkların tespiti.

Diğer yandan, araştırmada faydalanılan değerlerin kısıtlı olması, katılımcıların söz konusu değerleri 2000 yılından sonrasındaki Olimpiyatlar için değerlendirmesi ve çalışma grubunun aynı kültürden bireylerden oluşması araştırmanın sınırlılıkları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, Yaz Olimpiyatlarının İstanbul'da düzenlenmesi için beş kez Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne başvurmuş (Tarakçıoğlu ve Elmas, 2019, s. 316), buna ek olarak 1992 yılında 3796 sayılı İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu'nu yürürlüğe sokmuş ancak Yaz Olimpiyatlarını düzenlemeye bugüne dek hak kazanamamıştır. Bu doğrultuda, Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmaya bu denli istekli bir ülkenin vatandaşlarının Olimpik değerlere yönelik algılarının ölçülebilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın literatüre ve Türk sporuna ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Beaton, D. E., Bombardier, C., Guillemin, F. ve Ferraz, M. B. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine*, 25(24), 3186-3191.
- Bohus J. (1986). *Sportgeschichte: Gesellschaft und Sport von Mykene bis heute*. BLV.
- Borsa, J. C., Damasio, B. F. ve Bandeira, D. R. (2012). Cross-cultural adaptation and validation of psychological instruments: some considerations. *Paide'ia (Ribeirão Preto)*, 22(53), 423-432.
- Brislin, R. W. (1970). Back-translation for cross-cultural research. *Journal of cross-cultural psychology*, 1(3), 185-216.

- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd Edt.). Guilford Press.
- Carpita, M. ve Manisera, M. (2011). On the imputation of missing data in surveys with Likert-type scales. *Journal of Classification*, 28(1), 93-112.
- Chatziefstathiou, D. (2012). Olympic education and beyond: Olympism and value legacies from the Olympic and Paralympic Games. *Educational Review*, 64(3), 385-400.
- Clement, N. (2009). Perspective from research and practice in values education. T. Lovat & R. Toomey (Editors). *Values education and quality teaching*, Springer, p. 13-26.
- Coakley, J. (2017). *Sport and society: Issues and controversies* (12th Edt.). McGraw-Hill Education.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. 2nd. Lawrence Erlbaum Associates.
- Connor, P. E. ve Becker, B. W. (1994). Personal values and management: What do we know and why don't we know more?. *Academy of Management Journal*, 18(3), 550-561.
- Coubertin, P. (1931). *Olympic Memoirs*. Lausanne: IOC.
- Coubertin, P. (1935). *Religio Athletae*. Berlin.
- Çapık, C., Gözüm, S. ve Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarılama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 26(3), 199-210.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Downey, R. G. ve King, C. V. (1998). Missing data in Likert ratings: A comparison of replacement methods. *The Journal of general psychology*, 125(2), 175-191.
- Duncan, T. E., Duncan, S. C. ve Li, F. (1998). A comparison of model-and multiple imputation-based approaches to longitudinal analyses with partial missingness. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 5(1), 1-21.
- Farrell, L. ve Shields, M. A. (2002). Investigating the economic and demographic determinants of sporting participation in England. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)*, 165(2), 335-348.
- George, D. ve Mallery, P. (2016) *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.
- Gould, D., Guinan, D., Greenleaf, C., Medbery, R. ve Peterson, K. (1999). Factors affecting Olympic performance: Perceptions of athletes and coaches from more and less successful teams. *The sport psychologist*, 13(4), 371-394.
- Görkemli, H. N., Matr, L., Çelik, C. ve Seki, Ö. (2014). Kent imajı açısından Olimpiyatlar-Selçuk Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(3), 178-196.
- Guala, A. C. ve Turco, D. M. (2009). Resident Perceptions of the 2006 Torino Olympic Games, 2002-2007. *Choregia*, 5(2), 21-42.
- Halstead, J. M. (1996). Values and values education in schools. J. M. Halstead & M. J. Taylor (Editors). *Values in education and education in values*, The Falmer Press, p. 3-13.
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Sage.
- Homer, P. M. ve Kahle, L. R. (1988). A structural equation test of the value attitude behavior hierarchy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 638-646.

- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Inglehart, R. F., Basanez, M. ve Moreno, A. (1998). *Human values and beliefs: A cross cultural sourcebook*. University of Michigan.
- IOC. (2014). *Olympic Agenda 2020 – 20 + 20 Recommendations*. Lausanne: IOC.
- IOC. (2017). Olympic Charter. Lausanne: IOC.
- IOC. (2018). Olympic Charter. Lausanne: IOC.
- IOC. (2020). Olympic Charter. Lausanne: IOC.
- Kılıç, H., Yılmaz, S. ve Şahin, İ. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin Olimpiyatlar hakkındaki farkındalığı. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(2), 51-58.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Edt.). Guilford Press.
- Koenigstorfer, J. ve Preuss, H. (2018). Perceived Values in relation to the Olympic Games: development and use of the Olympic Value Scale. *European Sport Management Quarterly*, 18(5), 607-632.
- Könecke, T., Schubert, M. ve Preuß, H. (2016). (N) Olympia in Germany? An analysis of the referendum against Munich 2022. *Sportwissenschaft*, 46(1), 15-24.
- Little, R. J. (1988). A test of missing completely at random for multivariate data with missing values. *Journal of the American statistical Association*, 83(404), 1198-1202.
- Mallon, B. ve Heijmans J. (2011). *Historical Dictionary of the Olympic Movement*. Lanham, MD: Scarecrow Press
- McFee, G. (2004). *Sport, rules and values: Philosophical investigations into the nature of sport*. Routledge.
- Muller, N. (2000). *Pierre de Coubertin Olympism: Selected Writings*. Lausanne: IOC.
- Nunnally, J. C. ve Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd Edt.). McGrawHill.
- Olympic Values (n.d). International Olympic Committee official website. <https://olympics.com/ioc/olympic-values>. (Erişim tarihi: 07.06.2022).
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R. ve Alders, T. (2013). London residents' support for the 2012 Olympic Games: The mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, 36, 629-640.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. The Free.
- Rokeach, M. (1979). *Understanding human values*. The Free.
- Rubin, D. B. (1976). Inference and missing data. *Biometrika*, 63(3), 581-592.
- Schwartz, S. H. ve Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(3), 550-562.
- Tabachnick, B. G. ve Fidel, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th Edt.). Pearson.
- Tarakçıoğlu, S. ve Elmas, S. (2019). Türkiye'nin Olimpiyat adaylıkları üzerine nitel bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 304-318.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. American Psychological Association.

- Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The counseling psychologist*, 34(6), 806-838.
- Yıldırım, İ. (2014). Antikiteden moderniteye olimpiyat oyunları: İdealler ve gerçekler, *Hece* (Batı medeniyeti Özel Sayısı), 18 (210-212), 555-570.
- Young, D. A (2004). *Brief History of the Olympic Games*. Malden, MA: Blackwell.

Araştırma ve Yayın Etięi Beyanı

Araştırmacılar verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiklerini beyan ederler.

Yazarların Makaleye Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.